

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

20 16 он 28
сарын 28 өдөр

Дугаар 35-1/262

Улаанбаатар
хот

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА
М.ЭНХБОЛД ТАНАА

Хуулийн төсөл өргөн
мэдүүлэх тухай

Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэсний дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж байна.

Хуулийн төслийг Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцүүлж өгнө үү.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд

Ж.ЭРДЭНЭБАТ

081144

МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2016 он 12 дугаар
сарын 28-ны өдөр

Дугаар ХХГ/2288

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

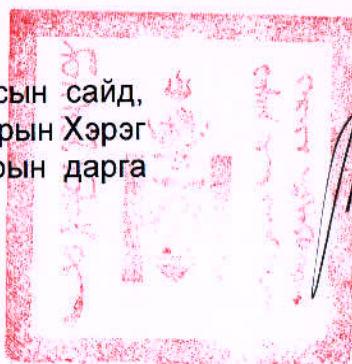
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ЕРӨНХИЙ НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Ц.ЦОЛМОН ТАНАА

Хуулийн төсөл өргөн мэдүүлэх
тов тогтоолгох тухай

Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцэн шийдвэрлэсний дагуу Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр холбогдох материалын хамт үүгээр хүргүүлж байна.

Хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх тов тогтоож өгнө үү.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга

Ж.МӨНХБАТ

**МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ ЗҮЙ,
ДОТООД ХЭРГИЙН САЙД**

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг,
Худалдааны гудамж 6/1, Засгийн газрын V байр,
Утас/Факс: (976-51) 26 75 33, E-mail: foreign@mjia.gov.mn,
<http://www.mjia.gov.mn>

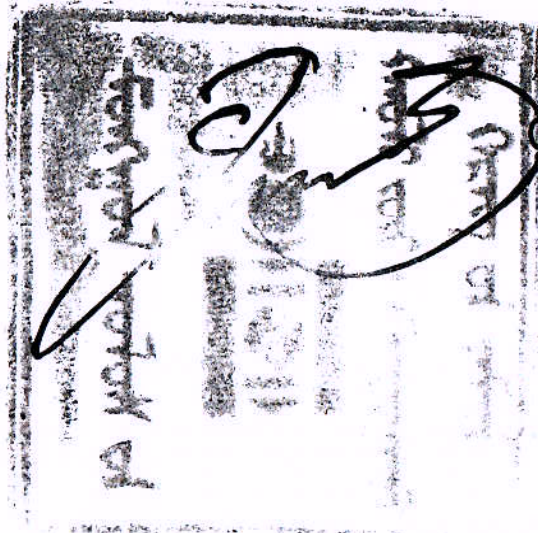
2016.12.28 № 1-1/2281

танай 2016.12.28 -ны № 01/2416 -г

**ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН
САЙД Д.ГАНБАТ ТАНАА**

Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулах, өргөн мэдүүлэх журмын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.1.5 дахь заалтыг үндэслэн Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхийг зөвшөөрөв.

САЙД

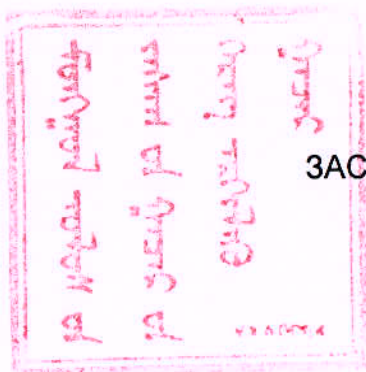
С.БЯМБАЦОГТ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХУРАЛДААНЫ ТЭМДЭГЛЭЛЭЭС

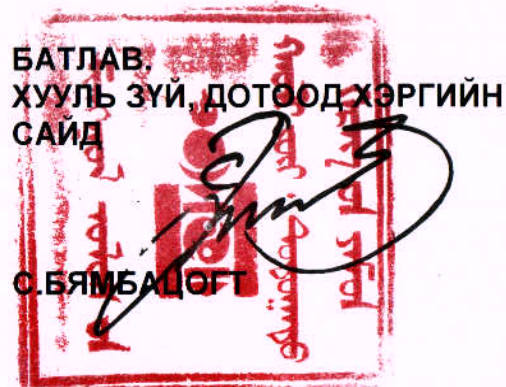
Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуралдааны 63 дугаар тэмдэглэлд:

“XII.ХЭЛЭЛЦСЭН нь: Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл

ШИЙДВЭРЛЭСЭН нь: Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг хэлэлцэн дэмжээд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тогтов.” гэжээ.

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлагын талаар

Монгол Улсын Их Хурлын 2008 оны 12 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилгод суурилсан үндэсний хөгжлийн цогц бодлого”-ын 5.3.1-д Зам, тээврийн салбарын хөгжлийн эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно: “...авто зам, тээвэр, иргэний нисэх, төмөр зам, усан замын тээврийн тухай хуулиуд, холбогдох стандартууд, дүрэм журмуудад өөрчлөлт оруулахын зэрэгцээ зарим хуулийг шинээр баталж мөрдүүлэх...” гэж, мөн “Монгол Улсын Засгийн Газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2016 оны 45 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан хөтөлбөрийн 2.221-д “Далайн тээвэр, хөлөг онгоцны бүртгэлийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, дотоодын гол, мөрөн нууруудад байгаль орчинд ээлтэй аялал жуулчлалын аюулгүй усан замын тээврийг хөгжүүлнэ” гэж тус тус заасан.

Усан замын тээврийн тухай хууль нь 2003 онд батлагдсанаас хойш улс орны эдийн засгийн харилцаанд ихээхэн өөрчлөлт гарсан бөгөөд өнөөгийн байдлаар усан замын ачаа, зорчигч тээвэрлэлт 1980-аад оны дунд үе хүртэлх хэмжээнд хүрч явагдахгүй, зөвхөн аялал жуулчлалын чиглэлээр иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага бага оврын усан онгоц, завиар усан замын тээврийн үйлчилгээг амрагч, жуулчдад үзүүлж байна.

Усан замын тээврийн үйлчилгээг аялал, жуулчлалын зорилгоор эрхэлж буй иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаа жилээс жилд нэмэгдэж, түүнд хамрагдах иргэдийн тоо өсөн нэмэгдэхийн хэрээр усанд хүний амь нас осолдох эрсдэл сүүлийн жилүүдэд ихэсч байгаа нь өнөөгийн усан замын тээврийн хяналтын тогтолцоо сул, хүний нөөц хүрэлцэхгүй байгаатай холбоотой бөгөөд цаашид усан замын тээврийн эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох, салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх шаардлагыг бий болгож байна.

Нөгөө талаар усан замын аялал жуулчлал хөгжихийн хэрээр усан замын тээврийн хэрэгслийн зогсоол, усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодогч болон зорчигчийн даатгалын асуудлыг тодорхой болгох шаардлага тулгарч байгаа болно.

Усан замын тээвэр нь автозам, төмөр зам, агаарын тээвэртэй харьцуулахад нилээд өвөрмөц онцлогтой тул усан замын тээврийн мэргэжлийн хүний нөөцийн асуудлыг бодлогын түвшинд хуулиар зохицуулах шаардлага гарч байна.

Түүнчлэн усан замын тээврийн осол зөрчил гарсан тохиолдолд төвөөс аврагчдыг дуудах, эмнэлгийн хойшлуулшгүй тусламж үзүүлэх цаг алдах зэрэг хүндрэл бэрхшээл амьдралд гарч байгааг шийдвэрлэх зорилгоор нуурын эргийн хамгаалалтын байнгын бус ажиллагаатай нэгжийг байгуулж, хөвөлтийн улиралд усан замын тээврийн хяналтыг хэрэгжүүлэх шаардлага тулгарч байна.

Монгол Улсын усан замын тээврийн өнөөгийн тогтолцоо, бүтэц зохион байгуулалтад тулгамдсан дээр дурдсан нийтлэг асуудлуудыг шийдвэрлэх эрх зүйн зохицуулалт хангалтгүйгээс усан замын тээврийн ажил үйлчилгээний чанар, хүртээмж хэрэглэгчдийн хэрэгцээ, шаардлагыг үр ашигтай хангаж чадахгүйд хүрэх нөхцөл байдал үүсч байгааг үндэслэн Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулна.

Хоёр.Хуулийн төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээг тодорхойлох талаар

Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлд доор дурдсан асуудлыг тусгана. Үүнд:

1.Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал, зорчигчдын амь насны даатгалын асуудал;

2.Усан замын тээвэрлэлтийн чиглэл тогтоох, батлах, зорчигчийн аюулгүй байдлыг хангах асуудлаар төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, холбогдох бусад байгууллагын эрх, үүргийг тодорхой болгох;

3.Усан замын тээврийн хэрэгслээр үзүүлж буй үйлчилгээний чанар, стандартын хэрэгжилт, хяналтын тогтолцоо, үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох;

4.Байгаль орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, зорчигч, жолоочийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор усан замын тээврийн хэрэгслийн нэгдсэн зогсоол байгуулах, засвар үйлчилгээ хийх, тэдгээрийг шатах тослох материалаар хангах цэг байгуулах асуудлыг тусгах;

5.Иргэдийн зорчих хэрэгцээ нэмэгдсэн, усан замын тээврийн хэрэгслийн тоо олширсон, усан замын тээвэрлэлт өргөжсөнтэй уялдан аюулгүй байдлыг хангах, усан замын тээврийн хэрэгслийн бүртгэл болон хяналт тавих тогтолцоо, байгаль орчныг бохирдуулахгүй байх зохицуулалт, зарим нэр томъёог хуульд шинээр нэмж тусгах;

6.Усан замын тээврийн мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх, мэргэшүүлэх, давтан сургах чиг үүргийг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага төрийн болон төрийн бус мэргэжлийн байгууллагад хуулиар шилжүүлэх;

7.Усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчиж байгаа иргэн, усан замын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцогч хуулийн этгээд болон бусад этгээд усан замын тээврийн талаарх хууль тогтоомжийг зөрчсөн, усан замын тээврийн хэрэгслийн осол, зөрчил гарсан тохиолдолд буруутай этгээдэд хүлээлгэх хариуцлагын тогтолцоог боловсронгуй болгох юм.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засаг, хууль зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар

Хуулийн төсөл батлагдсанаар Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дэх гол, мөрөн, нуурт усан замын тээвэрлэлт хийх, түүний дотор усан замын тээврийн хэрэгслээр үзүүлж буй үйлчилгээ боловсронгуй болохоос гадна тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг хангах, усан замын тээврийн хэрэгслийн техникийн ашиглалт, үйлчилгээний чанар, хүртээмж, хөдөлмөр хамгаалалд тавих хяналт сайжирна.

Энэхүү хяналтыг тээврийн болон байгаль орчин, аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тэдгээрийн орон нутаг дахь салбар, харьяа байгууллагуудад орон тоогоор ажиллаж буй улсын байцаагчид, мөн аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нар, Засаг даргын Тамгын газрын холбогдох мэргэжилтнүүд, түүнчлэн Дархан цаазат ба Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргааны орон тооны байгаль орчны улсын байцаагчид, байгаль хамгаалагч нар хэрэгжүүлэх тул хуулийн төсөл батлагдсанаар улсын төсөвт дарамт учруулах төсөв зардал гарахгүй.

Усан замын тээврийн мэргэжилтэй боловсон хүчин сургаж бэлтгэх, мэргэшүүлэх, усан замын тээврийн хэрэгслийн нэгдсэн зогсоол барих, усан замын тээврийн хэрэгслийг шатах тослох материалаар хангах цэг бий болгох, усан замын тээврийн харилцаанд оролцогчдыг даатгалд хамруулах зэрэг асуудлыг холбогдох хууль тогтоомжид нийцүүлэн шийдвэрлэж боловсронгуй болгосноор байгаль орчноо хамгаалах, иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах, аялал жуулчлал хөгжих таатай нөхцөл бий болох юм.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хуулийн талаар

Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн үзэл баримтлал нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд нийцэх бөгөөд хуулийн төсөл батлагдсантай холбогдуулан Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт оруулна.

-оОо-

ТАНИЛЦУУЛГА

Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийн тухай

Манай улсын усан замын тээвэр 1950-иад оноос 1980-аад оны сүүл хүртэл нилээд эрчимтэй хөгжиж, 1 чирэгч, 3 чиргүүл онгоцоор ОХУ-аас импортолж буй өргөн хэрэглээний бараа, шатах тослох материал, бусад ачааг Хөвсгөл нуураар Ханх, Хатгал боомтын хооронд тээвэрлэж баруун аймгуудыг хангаж байсан ба Сэлэнгэ мөрнөөр гол төлөв мод бэлтгэл, үр тарианы тээвэрлэлт хийгдэж байв.

Улс орон зах зээлийн эдийн засгийн харилцаанд шилжсэн 1990-ээд оноос хойш ОХУ-аас импортлох барааны ачаа эргэлт үгүй болсон, өмч хувьчлагдсан, хөдлөх бүрэлдэхүүн хуучирсан, мөн байгаль орчны асуудлаас болж усан замын тээвэр 2000 оны дунд үе хүртэл зогсонги байлаа.

Өнөөгийн байдлаар усан замаар зорчигч, ачаа тээвэрлэлт 1980-аад оны дунд үе хүртэлх хэмжээнд хүрч явагдахгүй, зөвхөн аялал жуулчлалын зорилгоор иргэн, аж ахуйн нэгжүүд бага оврын усан онгоц, завиар амрагч, жуулчдад усан замын тээврийн үйлчилгээг үзүүлж байна.

Хөвсгөл нуурт 2006 оны үед иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагын 10 хүрэхгүй усан замын тээврийн хэрэгсэл тоологдож байсан бол өнөөдөр 80 гаруй болж цаашид улам бүр нэмэгдэх хандлагатай болж байна.

Усан замын тээврийн хэрэгслээр аялал жуулчлалд хамрагдах гадаад дотоодын иргэдийн тоо өсөн нэмэгдэхийн хирээр усанд хүний амь нас осолдох, бэртэж гэмтэх эрсдэл нэмэгдэж байна. Тухайлбал, 2014 онд 84, 2015 онд 94 хүн, 2016 онд 91 хүн нас барснаас харахад өнөөгийн усан замын тээврийн хяналтын тогтолцоо сул, хяналт хийх хүний нөөц, техникийн болон хөрөнгийн нөөц хүрэлцэхгүй байгаатай холбоотой юм.

Усан замын тээврийн тухай 2003 онд батлагдсан хуулиар усан замын тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг улсын мэргэжлийн хяналтын байгууллагын улсын байцаагч хэрэгжүүлэхээр зохицуулсан ба одоогийн байдлаар тус байгууллагад зөвхөн нэг байцаагч орон тоогоор ажиллаж байна.

Иймд усан замын тээврийн хяналтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх хүн хүчний тоог нэмэгдүүлэх, гол, мөрөн, нуурын эрэгт усан замын эргийн хамгаалалтын нэгж байгуулах, орон нутгийн захиргааны байгууллагын үүрэг хариуцлагыг нэмэгдүүлэх болон бусад тулгамдаж буй асуудлаар Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгыг боловсруулах, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд усан замын тээврийн хяналтын чиглэлээр нэмэлт оруулах зайлшгүй шаардлагатай байна.

Мөн хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд учрах хохирлыг багасгах, эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагыг, усан замын тээврийн хэрэгслийг даатгуулах асуудлыг хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах замаар зохицуулан, усан замын тээврийн ослын улмаас бусдын амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэх, хохирогчийн эрхийг хамгаалах шаардлага тулгарч байна.

Түүнчлэн согтууруулах ундаа, мансууруулах үйлчилгээтэй эм, бодис хэрэглэсэн үедээ усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох, зорчигч, аялагч тээвэрлэж явахдаа тэдний анхаарал, сонирхлыг татах зорилгоор усны мандалд эргэлт хийх, элдэв үзүүлбэр үзүүлэх, аврах хантаазгүйгээр зорчигч тээвэрлэх, хөдөлгөөнд оролцохдоо бусад усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аюул учруулахаар гүйцэж түрүүлэх, буруу талаар зөрж өнгөрөх, хөдөлгөөний чиглэлийг нь сүлжих, урдуур хойгуур нь тойрох зэргээр бусад тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд саад учруулах зэргийг хориглох, зөрчсөн тохиолдолд ногдуулах хариуцлагыг Зөрчлийн тухай хуульд заасан хэм хэмжээгээр шийдвэрлэж байх шинэчилсэн найруулгыг Усан замын тээврийн тухай хуульд оруулах юм.

Түүнчлэн усан замын тээврийн хэрэгслийн зогсоол хүрэлцэхгүй байгаа асуудлыг шийдвэрлэх, байгаль орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, усан замын тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг хангах үүднээс усан замын тээврийн хэрэгсэлд засвар, үйлчилгээ хийх, шатах, тослох материалаар хангах цэг, эрчим хүчээр хангагдсан, шаардлагатай өрөө бүхий нэгдсэн зогсоол - “усан замын төв буудал” гэсэн тодорхойлолтыг хуулийн нэр томъёоны шинэчилсэн найруулгад тусгаж зохицуулна.

Усан замын тээвэр нь авто зам, төмөр замын тээвэртэй харьцуулахад өвөрмөц онцлогтой тул усан замын тээврийн мэргэжлийн хүмүүсийг сургах асуудлыг бодлогын түвшинд хуулиар зохицуулах нь зүйтэй байна.

Иймд дээр дурдсан нөхцөл байдлуудыг шийдвэрлэх зорилгоор Усан замын тээврийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулав.

Иймд хуулийн төслийг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгнө үү.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2016 оны ... дүгээр
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар хот

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ТУХАЙ /Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1.Энэхүү хуулийн зорилт нь усан замын тээврийн хэрэгслээр ачаа, зорчигч тээвэрлэх үйл ажиллагаа болон усан замын тээврийн хэрэгсэлд тавигдах нөхцөл, шаардлагыг тодорхойлох, усан замын тээврийн хэрэгслийг ашиглахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол усан замын тусгай зориулалтын тээврийн хэрэгслийг нийтийн зориулалтаар ашиглахад энэ хуулийн дагуу зохицуулна.

2 дугаар зүйл. Усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомж

2.1.Усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, энэ хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

2.3.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гадаад улсын хуулийн этгээд, иргэн усан замын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэлт гүйцэтгэхэд Монгол Улсын олон улсын гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол тус улсын хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томьёо

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно.

3.1.1.“усан зам” гэж усан замын тээврийн хэрэгслийг аюулгүйгээр зорчиход тогтоосон хөвөлтийн болон бусад дохио, тэмдэг бүхий байгалийн болон хиймлээр барьж байгуулсан усан зурвасыг;

3.1.2.“усан замын тээвэр” гэж гол мөрөн, нуурын усанд усан замын тээврийн хэрэгслээр хийх ачаа, зорчигч тээвэрлэлтийг;

3.1.3.“усан замын тээврийн хэрэгсэл” гэж усан замаар зорчигч, ачаа тээвэрлэхэд зориулсан бүх төрлийн усан онгоц, чирэгч онгоц, чиргүүл онгоц, шумбагч онгоц, ахуйн болон спортын зориулалттай завь, хийлдэг завь, усны мотоцикл, хөвөгч төхөөрөмж, инженерийн хөвөгч байгууламжийг;

3.1.4.“усан замын тусгай зориулалтын тээврийн хэрэгсэл” гэж цэрэг, цагдаа, онцгой байдлын алба, хил хамгаалах, гаалийн болон төрийн бусад чиг үүргийг хэрэгжүүлэх байгууллагын усан замын тээврийн хэрэгслийг;

3.1.5.“усан замын тээврийн хэрэгсэл эзэмшигч /цаашид “эзэмшигч” гэж/ гэж усан замын тээврийн хэрэгслийг хууль ёсоор эзэмшиж ачаа, зорчигч тээвэрлэхэд ашиглаж байгаа этгээдийг;

3.1.6.“зорчигч” гэж усан замын тээврийн хэрэгсэл дээр буюу тавцан дээр зорчиж байгаа хүнийг;

3.1.7.“ачаа” гэж усан замын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэж байгаа эд зүйлсийг;

3.1.8.“тээвэрлэлт” гэж усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчигч болон ачааг усан замын нэг зогсоолоос нөгөө зогсоолд шилжүүлэн зөөхтэй холбоотой ажил, үйлчилгээг;

3.1.9.“тээвэрлэгч” гэж усан замын тээвэрлэлтийн ажил, үйлчилгээ эрхэлж байгаа этгээдийг;

3.1.10.“тээвэрлүүлэгч” гэж усан замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ хэрэглэгчийг;

3.1.11.“зогсоол” гэж зорчигчдыг буулгах, суулгах, ачааг ачих, буулгахад зориулагдсан, гэрэлтүүлэг, аврах хэрэгсэл зэргээр бүрэн хангагдсан эрэг дээрх байгууламжийг;

3.1.12.“тээврийн баримт бичиг” гэж зорчигч, ачааг ачсан, хүлээн авсан тухай тэмдэглэгээ хийж, баталгаажуулсан баримтыг;

3.1.13.“усан замын төв буудал” гэж энэ хуулийн 3.1.11-д зааснаас гадна усан замын тээврийн хэрэгсэлд засвар үйлчилгээ хийх, шатахуун түгээх, зорчигчийн танхим, ачаа, тээш хадгалах агуулах, эмнэлгийн анхан шатны тусламж үзүүлэх эмчилгээний, уснаас эрэн хайх, аврах бүлгийн тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл хадгалах хэсэг болон бусад шаардлагатай өрөө бүхий цахилгаан эрчим хүчээр хангагдсан усан замын тээврийн хэрэгслийн нэгдсэн зогсоолыг;

3.1.14.“усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч” гэж энэ хуулийн 3.1.3 дахь заалтад тодорхойлсон усан замын тээврийн хэрэгслийг жолоодох эрх бүхий этгээдийг;

3.1.15.“татлагат гатлага төхөөрөмж” гэж гол, мөрний хоёр талын эргийг холбосон, автозам, усан замын огтлолцлын цэгийг тээврийн сүлжээнд холбоход зориулагдсан хөвөгч төхөөрөмжийг;

3.1.16.“хөвдөг гүүр” гэж үйлдвэрлэгч улсад батлагдсан стандартаар үйлдвэрлэсэн хөвөгч бэлдэц хэсгүүдийг тусгай тоноглолоор технологийн дагуу хооронд нь холбож бэхлэн усан саадыг гэтлэхэд ашиглаж буй, иргэний болон батлан хамгаалахын зориулалттай, байнгын бус ажиллагаатай гүүрийг;

3.1.17.“ахмад” гэж Далай ашиглах тухай хуулийн 4.1.7-д тодорхойлсныг;

3.1.18.“багийн гишүүд” гэж Далай ашиглах тухай хуулийн 4.1.8-д тодорхойлсныг;

3.1.19.“улс хоорондын тээвэрлэлт” гэж Монгол Улсын хилийг нэвтрэн хийх усан замын тээвэрлэлтийг;

3.1.20.“аймаг хоорондын тээвэрлэлт” гэж хот, аймгуудын нутаг дэвсгэрийг дамжин хийх тээвэрлэлтийг;

3.1.21.“орон нутгийн тээвэрлэлт” гэж тухайн аймаг, сумын нутаг дэвсгэрт хийх тээвэрлэлтийг;

3.1.22.“усан замын объект” гэж усан замын тээврийн хэрэгслийн зогсоол, төв буудал, татлагат гатлага төхөөрөмж, хөвдөг гүүр, чиглүүлэгч гэрэлт цамхаг болон бусад хөвөгч байгууламж, төхөөрөмжийг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ТАЛААРХ ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН БҮРЭН ЭРХ

4 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Их Хурлын бүрэн эрх

4.1.Монгол Улсын Их Хурал усан замын тээврийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1.олон улсын усан замын тээврийн холбогдолтой гэрээ соёрхон батлах;

4.1.2.усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг хянан шалгах.

5 дугаар зүйл. Монгол Улсын Засгийн газрын бүрэн эрх

5.1.Засгийн газар усан замын тээврийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

5.1.1.усан замын тээврийн талаар төрөөс баримтлах бодлогыг батлах;

5.1.2.усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах;

5.1.3.усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомжийн биелэлтэд тавих хяналтыг хэрэгжүүлэх, усан замын тээврийн улсын хяналтын дүрмийг батлах.

6 дугаар зүйл. Усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын бүрэн эрх

6.1.Усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

6.1.1.усан замын тээврийн талаар төрөөс баримтлах бодлого боловсруулах, хэрэгжүүлэх;

6.1.2.усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн биелэлтийг зохион байгуулах;

6.1.3.усан замын тээврийн үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, тусгай зөвшөөрөл олгох журмыг батлах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;

6.1.4.усан замын сүлжээн дэх улс болон аймаг хоорондын тээвэрлэлтийн чиглэлийг батлах;

6.1.5.тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа, усан замын тээврийн хэрэгсэл, усан замын төв буудал, зогсоол, аврах хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн техник ашиглалтын талаар нийтлэг мөрдөх дүрэм, журам, норм, нормативыг батлах, тэдгээрийн биелэлтийг хангуулах;

6.1.6.усан замын тээврийн асуудлаар олон улсын үйл ажиллагаанд оролцох, улс хооронд тээвэрлэх ачаа, зорчигчдын хэмжээ болон тээвэрлэлтийн аюулгүй байдал, үйлчилгээний чанарын шаардлагын талаар холбогдох улстай тохиролцох;

6.1.7.усан замын зорчигч, ачаа тээвэрлэлтийн үнэ, тарифын аргачлалыг боловсруулах, хяналт тавих;

6.1.8.усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлын дүрэм боловсруулах, батлах;

6.1.9.усан замын тээврийн салбарын мэргэжлийн боловсон хүчин бэлтгэх, мэргэшүүлэх, давтан сургах чиг үүрэг, үйл ажиллагааг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

6.1.10.Боловсролын тухай хуулийн 42 дугаар зүйлийн 42.1., 42.5., 42.6.-д заасан шаардлагыг хангасан тохиолдолд энэ зүйлийн 6.1.9-д заасан усан замын тээврийн мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, мэргэжил дээшлүүлэх, давтан сургах чиг үүргээ холбогдох төрийн болон төрийн бус мэргэжлийн байгууллагад шилжүүлж болно.

6.1.11.усан замын тээврийн аюулгүй байдалтай холбоотой зарим объектод гэрчилгээ олгох, хугацааг сунгах, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох;

6.1.12.усан замын тээврийн аюулгүй байдалтай холбоотой зарим объектод гэрчилгээ олгох журам, гэрчилгээний загварыг батлах.

7 дугаар зүйл. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг даргын бүрэн эрх

7.1.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга усан замын тээврийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

7.1.1.усан замын тээврийн талаар төрөөс баримтлах бодлоготой уялдуулан тухайн нутаг дэвсгэрт усан замын тээврийг зохицуулах асуудлыг төрийн захиргааны төв байгууллагатай хамтран шийдвэрлэх, хэрэгжилтийг зохион байгуулах;

7.1.2.нутаг дэвсгэртээ усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомж Засгийн газрын шийдвэр, усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрийн биелэлтийг хангах;

7.1.3.усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон улсын мэргэжлийн хяналтын байгууллагатай хамтран нутаг дэвсгэртээ усан замын тээврийн хяналт хэрэгжүүлэх, санхүүжилтийг жил бүрийн улсын болон орон нутгийн төсөв, бусад эх үүсвэрт тусгаж шийдвэрлэх;

7.1.4.орон нутгийн усан замын сүлжээнд усан замын тээврийн хэрэгслээр ачаа, зорчигч тээвэрлэх, аялах чиглэл, эхлэх, дуусах хугацаа, хөвөлтийн бүсийг усан замын тээврийн хэрэгслийн зориулалт, хүчин чадалд нийцүүлэн тухайн орон нутгийн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгууллагатай хамтран батлах;

7.1.5.тухайн орон нутаг дахь усан замын дохио, тэмдэг болон зогсоолын засвар, арчлалт, хамгаалалт, ашиглалтад хяналт тавих, санхүүжилтийг жил бүрийн улсын болон орон нутгийн төсөв, бусад эх үүсвэрт тусгаж шийдвэрлэх;

7.1.6.усан замын зогсоол, төв буудал, хөвдөг гүүр, татлагат гатлага төхөөрөмж, бусад хөвөгч байгууламжийн үйл ажиллагаа болон тэдгээрийг зохих төлбөртэйгээр хэрэглэгчдэд ашиглуулах асуудлыг зохицуулах;

7.1.7.усан замын тээврийн хөвөлтийн улиралд ажиллах авран хамгаалах байнгын бус ажиллагаатай нэгжийг орон нутаг дахь хэрэгцээ шаардлагыг харгалзан нутаг дэвсгэртээ байгуулах эсэхийг шийдвэрлэх, орон нутгийн онцгой байдлын газар болон усан замын тээврийн хэрэгслийн ахмад, өмчлөгч, эзэмшигч, жолооч нартай хамтран ажиллах, хяналт тавих, санхүүжилтийг жил бүрийн улсын ба орон нутгийн төсөв, бусад эх үүсвэрт тусгаж шийдвэрлүүлэх;

7.1.8.усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв, холбогдох төрийн байгууллага болон онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомжийг олон нийтэд тогтмол сурталчлан таниулах, хэрэгжилтийг зохион байгуулах.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН БҮРТГЭЛ, УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭ ЭРХЛЭХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРӨЛ

8 дугаар зүйл. Тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, усан замын тээврийн үйлчилгээ эрхлэх

8.1.Хөдөлгүүрийн хүчин чадал нь 10-аас дээш морины хүчтэй, эсхүл 3 метрээс илүү урттай усан замын тээврийн хэрэгслийг энэ хуулийн 16.3-д заасан журмын дагуу бүртгэнэ.

8.2.Энэ хуулийн 8.1-д тодорхойлсон Усан замын тээврийн хэрэгслийг өмчлөгч, эзэмшигч нь усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, түүний эрх олгосон захиргааны байгууллагад бүртгүүлж, тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ авна. Гэрчилгээнд тээврийн хэрэгслийн марк, нэр, дугаар, зориулалт, даац, үйлдвэрлэгдсэн он, хөдөлгүүрийн болон бүхээгийн дугаар, өмчлөгч, эзэмшигчийн нэр, хаяг, шилжилт хөдөлгөөн, хасалт зэрэг бусад шаардлагатай мэдээллийг тэмдэглэсэн байна. Усан замын тээврийн хэрэгслийн шилжилт хөдөлгөөнийг заавал бүртгүүлнэ.

8.3.Усан замын тээврийн хэрэгслийн дугаарыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, түүний эрх олгосон захиргааны байгууллагаас олгоно.

8.4.Усан замын тээврийн хэрэгслийн нэр, дугаарыг уг тээврийн хэрэгслийн үзэгдэх хэсэгт дэвсгэр өнгөнөөс тодоор ялгагдах өнгөөр тэмдэглэнэ.

8.5.Улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн усан замын тээврийн хэрэгсэл дээр Монгол Улсын Төрийн далбааг мандуулна.

9 дүгээр зүйл. Тусгай зөвшөөрөл

9.1.Усан замын тээврийн үйлчилгээ эрхлэх аж ахуйн нэгж, иргэнд Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн дагуу тусгай зөвшөөрөл олгоно.

9.2.Тусгай зөвшөөрөл авахад аж ахуйн нэгж, иргэн дараах нөхцөл, шаардлагыг хангасан байна:

9.2.1.ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэх мэргэжлийн боловсон хүчин, усан замын тээврийн хэрэгслийн бичиг баримтын бүрдэл, усан замын тогтоосон чиглэл, аюулгүй ажиллагааны шаардлага;

9.2.2.тухайн ажил, үйлчилгээнд мөрдүүлэхээр эрх бүхий байгууллагаас баталсан стандарт, дүрэм, журмаар тогтоосон нөхцөл;

9.2.3.тээвэрлэлтийн нөхцөл, техникийн шаардлага, хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангасан зориулалтын усан замын тээврийн хэрэгслээр

зорчигчийг тохь тухтай, аюул осолгүй тээвэрлэх, ослын үед зорчигчдыг авран хамгаалах хэрэгсэл, нэмэлт тоног төхөөрөмжөөр тоноггосон байх.

9.3.Энэ хуульд заасан тусгай зөвшөөрөл олгох эрх бүхий байгууллага нь тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгж, иргэнтэй гэрээ байгуулж ажиллана.

9.4.Усан замын тээврийн ажил, үйлчилгээ эрхлэхээр хэд хэдэн сонирхогч этгээд өргөдөл гаргасан тохиолдолд уг ажил, үйлчилгээний эрэлт, хэрэгцээ, усан замын тээврийн хэрэгсэлд тавигдах шаардлага хангасан байдлыг харгалзан сонирхогчдыг сонгон шалгаруулах замаар тусгай зөвшөөрөл олгож болно.

9.5.Хөвдөг гүүр, татлагат гатлага төхөөрөмжөөр ажил үйлчилгээ эрхлэх иргэн, хуулийн этгээд нь энэ хуулийн 6.1.3-т заасан тусгай зөвшөөрлийг авна.

10 дугаар зүйл. Усан замын тээврийн хэрэгсэлд тавигдах техникийн шаардлага

10.1.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд тавигдах техникийн шаардлагыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

10.2.Энэ хуулийн 10.1-д заасан техникийн шаардлага нь усан замын тусгай зориулалтын тээврийн хэрэгсэлд нэгэн адил хамаарна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВЭРЛЭЛТ

11 дүгээр зүйл. Тээвэрлэлт гүйцэтгэх

11.1.Усан замын тээвэрлэлтийг Иргэний хууль болон энэ хуульд нийцсэн гэрээний дагуу гүйцэтгэнэ.

11.2.Усан замын тээврийн хэрэгслээр ачаа, зорчигч тээвэрлэх дүрэм болон хүний амь нас, эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчинд аюул, хохирол учруулж болзошгүй ачаа тээвэрлэх журмыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

12 дугаар зүйл. Тээвэрлэгчийн эрх, үүрэг

12.1.Тээвэрлэгч нь дараах эрх эдэлнэ:

12.1.1.зорчих тасалбарыг урьдчилан аваагүй зорчигч болон тээврийн хөлс төлөхгүй байгаа, мөн тээвэрлэлтийн нөхцөлийн дагуу бэлтгээгүй ачааг тээвэрлэхээс татгалзах;

12.1.2.усан замын тээврийн хэрэгслийн ахмад, багийн гишүүд, өмчлөгч, эзэмшигч, жолооч зорчигчид нийгмийн хэв журмыг сахих, тээврийн үйлчилгээний дотоод дүрэм, журмыг биелүүлэх шаардлага тавих;

12.1.3.усан замын тээврийн хэрэгслийн хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангах, тээвэрлэж буй ачааны бүрэн бүтэн байдал, зорчигчдын амь нас, эрүүл

мэндийг хамгаалах талаар удирдамж, заавар гаргах, түүнчлэн усан замын тээврийн хэрэгсэл дээр мөрдөх зааврыг гаргаж, мөрдүүлэх;

12.1.4.өөрийн хөрөнгөөр холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу барьж байгуулсан усан замын зогсоолыг шаардлагад нийцүүлэн тоноглож, төлбөртэйгээр эзэмшүүлж, ашиглуулах;

12.1.5.хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.

12.2.Тээвэрлэгч нь дараах үүрэг хүлээнэ:

12.2.1.өөрийн тээвэрлэлтийн үйлчилгээний талаархи үнэн зөв мэдээллээр тээвэрлүүлэгчийг хангах, зорчигчийн амь нас, эрүүл мэнд, ачаанд аюул, хохирол учруулахгүй, байгаль орчныг бохирдуулахгүй байх;

12.2.2.тээвэрлэлтийн нөхцөл, техникийн шаардлага хангасан усан замын зориулалтын тээврийн хэрэгслээр зорчигчийг тав тухтай, аюул, осолгүй тээвэрлэх, аюул ослын үед зорчигчийг авран хамгаалах хэрэгсэл, багаж, төхөөрөмжөөр хангах;

12.2.3.ачаа, зорчигчийг усан замын урьдчилан тогтоосон чиглэл, цагийн хуваарийг баримтлан тээвэрлэх;

12.2.4.усан замын тээврийн хэрэгслийн ахмад, багийн гишүүд, өмчлөгч, эзэмшигч, жолооч нь усан замын тээврийн хэрэгслийг гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх, хөвөлтийн аюулгүй байдлыг хангах, байгаль орчныг бохирдуулахаас сэргийлэх, иргэдийн эрүүл мэнд, амгалан тайван байдлыг алдагдуулахгүй нөхцлийг хангасан байх;

12.2.5.усан замын тээвэрлэлтийн үед аюул, осол гарсан тохиолдолд тухайн орон нутаг дахь онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад шуурхай мэдэгдэх;

12.2.6.усан замын тээвэрлэлт эхлэх болон тээвэрлэлтийн үеийн ус цаг уур, орчны мэдээг орон нутгийн ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний байгууллагаас тогтмол авч байх;

12.2.7.усан замын тээврийн хэрэгсэл дээр ажиллах мэргэжлийн боловсон хүчинтэй байх ба тэднийг сургаж бэлтгэх;

12.2.8.зорчигчид хүрэх боомт, зогсоол хүртэл тасалбар худалдаж, тасалбарт нь нийцсэн суудлыг түүнд олгох;

12.2.9.усан замын тээврийн хэрэгсэл дээр хүн төрсөн, нас барсан тухай бүр ахмад, өмчлөгч, эзэмшигч нь бичгээр баримт үйлдэх;

12.2.10.усан замын тээврийн хэрэгслийн сүйрлээс зайлсхийх боломжгүй тохиолдолд ахмад, багийн гишүүд, жолооч нь зорчигчдыг аврах бүх арга хэмжээг авсны дараа усан замын тээврийн хэрэгслээ орхихыг багийн гишүүдэд зөвшөөрнө. Ахмад, жолооч нь усан замын тээврийн хэрэгслийг хамгийн сүүлд орхиж гарна;

12.2.11.аюул, осол, сүйрлийн дуудлага хүлээн авсан буюу усны мандалд живэх аюулд учирсан хүмүүсийг олж илрүүлсэн усан замын тээврийн хэрэгслийн ахмад, багийн гишүүд, жолооч нь өөрсдийн аюулгүй ажиллагааг хангаж, аюул осолд өртөгсдөд тусламж үзүүлэх.

13 дугаар зүйл. Тээвэрлэгчийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйл

13.1.Усан замын тээврийн хэрэгслийн ахмад, багийн гишүүд, өмчлөгч, эзэмшигч, жолооч нь дор дурдсан үйлдэл хийхийг хориглоно:

13.1.1.согтууруулах ундаа, мансууруулах үйлчилгээтэй эм, бодис хэрэглэсэн үедээ усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох;

13.1.2.согтууруулах ундааны зүйл уусан эсэхээ усан замын тээврийн хяналтын улсын байцаагч, бусад эрх бүхий албан тушаалтанд шалгуулахаас зайлсхийх;

13.1.3.зорчигч, аялагч тээвэрлэж явах үедээ тэдний анхаарал, сонирхолыг татах зорилгоор усны мандалд огцом эргэлт хийх, элдэв төрлийн үзүүлбэр үзүүлэх;

13.1.4.аврах хантаазгүй болон шаардлага хангахгүй аврах хантаазтай зорчигч, аялагчийг тээвэрлэх;

13.1.5.хөдөлгөөнд оролцохдоо бусад усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аюул учруулахаар гүйцэж түрүүлэх, буруу талаар зөрж өнгөрөх, хөдөлгөөний чиглэлийг нь сүлжих, урдуур хойгуур нь тойрох зэргээр бусад тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд саад учруулах;

13.1.6.усан замын тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхгүй этгээдээр жолоодуулах;

13.1.7. 16 хүртэлх насны хүүхдийг асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчгүйгээр тээвэрлэх;

13.1.8.хуулиар хориглосон бусад.

14 дүгээр зүйл. Зорчигч, тээвэрлүүлэгчийн эрх, үүрэг

14.1.Зорчигч, тээвэрлүүлэгч нь дараах эрх эдэлнэ:

14.1.1.тээвэрлэлтийн нөхцөл, техникийн шаардлага хангаагүй, зориулалтын бус тээврийн хэрэгслээр үйлчлүүлэхээс татгалзах;

14.1.2.усан замын тогтоосон чиглэл, гэрээгээр тохиролцсон хугацааг баримтлахыг тээвэрлэгчээс шаардах;

14.1.3.хууль тогтоомжид заасан бусад эрх.

14.2.Зорчигч, тээвэрлүүлэгч нь дараах үүрэг хүлээнэ:

14.2.1. ачааны нэр төрөл, хэмжээ, тээвэрлэлтийн чиглэл, хугацаа, нөхцөлийг тодорхойлж, тээвэрлэлтийн гэрээ байгуулах;

14.2.2. ачааны савлалт, баглаа, боодол, бэхэлгээг стандартын дагуу хийж, нэр төрөл, илгээх чиглэлээр нь ялган тээвэрлэхэд бэлтгэх;

14.2.3. ачааны нийт жинг тодорхойлж тээврийн баримт бичигт заах ба түүний хамт хил, гааль, хорио цээр, эрүүл ахуйн дүрэм, журмаар тогтоосон бусад баримт бичгийг шилжүүлэн өгөх;

14.2.4. ачих, буулгах машин механизм, нэмэгдэл төхөөрөмж, хүн хүчийг бэлэн байлгаж ачааг тогтоосон хугацаанд ачих, буулгах, өөрийн хаягтай буюу гэрээт ачааг хүлээн авах;

14.2.5. ачааг тээвэрлэх, хадгалах тухай мэдээллээр тээвэрлэгчийг хангах;

14.2.6. ачааг ачсан, хүлээн авсан тухайгаа тээврийн баримт бичигт тэмдэглэж баталгаажуулан тээвэрлэгчид хүлээлгэн өгөх;

14.2.7. усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчихдоо бусдын амь нас, эрүүл мэндэд аюул, гэм хор учруулж болзошгүй эд зүйлийг авч явахгүй байх;

14.2.8. усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчихдоо тээврийн хэрэгслийг эвдэж, гэмтээхгүй, байгаль орчныг бохирдуулахгүй байх;

14.2.9. усан замын тээврийн хэрэгслээр үйлчлүүлэх зорчигч бүр тасалбар авах;

14.2.10. зорчигч нь усан замын тээврийн аюулгүй ажиллагааг хангах талаар мөрдөж буй хууль тогтоомж, дүрэм, журам, зааврыг болон эрх бүхий этгээдээс тавьсан хууль ёсны шаардлагыг хэлбэрэлтгүй дагаж мөрдөх, биелүүлэх;

14.2.11. зорчигчид нийгмийн хэв журам, усан замын тээврийн хэрэгсэл дээр үйлчилж буй дотоод дэглэм журмыг сахин биелүүлэх.

15 дугаар зүйл. Зорчигчид хориглох зүйл

15.1. Усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчигчийн дор дурдсан үйлдэл, эс үйлдэхгүйг хориглоно:

15.1.1. зорчигч нь согтууруулах ундаа, мансууруулах үйлчилгээтэй эм, бодис хэрэглэсэн үедээ усан замын тээврийн хэрэгслээр үйлчлүүлэх, усан замын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдалд заналхийлсэн үйлдэл гаргах, аюулгүй байдлыг хангах, аврах хантааз өмсөх тухай эрх бүхий этгээдийн тавьсан хууль ёсны шаардлагыг үл биелүүлэх, үг хэлээр доромжлох зэрэг болон бусад хууль бус үйлдэл гаргахыг;

15.1.2. согтууруулах ундаа, мансууруулах үйлчилгээтэй эм, бодис хэрэглэсэн эсэхээ усан замын тээврийн хэрэгслийн ахмад, өмчлөгч, эзэмшигч, жолооч, хяналтын улсын байцаагч, бусад эрх бүхий албан тушаалтанд шалгуулахаас зайлсхийх;

15.1.3.усан замын тээврийн завь хэрэгслээр зорчих үедээ түүний дээр босч зогсох, босохыг бусдад уриалах, усны мандалд огцом эргэлт хийх, үзүүлбэр үзүүлэх бусад тээврийн хэрэгслийг гүйцэж түрүүлэх, урдуур хойгуур нь тойрох зэрэг хууль бус үйлдэл хийхийг ахмад, багийн гишүүд, өмчлөгч, эзэмшигч, жолоочоос шаардах, заналхийлэх;

15.1.4.биедээ тохирсон аврах хантааз үл өмсөх, өмссөн ч уяа оосор, товч бэхэлгээг нь хийхгүй байх, шаардлага хангахгүй аврах хантааз зориуд өмсөх;

15.1.5.усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоо шилжүүлэхийг шаардах;

15.1.6.хуулиар хориглосон бусад.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН ТЕХНИКИЙН ХЯНАЛТ, ДААТГАЛ

16 дугаар зүйл. Техникийн хяналт, тооллого

16.1.Усан замын тээврийн хэрэгслийн хүн амын эрүүл мэнд, байгаль орчинд нөлөө үзүүлэх сөрөг хүчин зүйлсийн зөвшөөрөгдөх хэмжээний түвшин, тээвэрлэлтийн болон техник ашиглалтын шаардлагыг хангасан байдалд усан замын тээврийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас жил тутамд техникийн хяналтын үзлэг, тооллого хийж гэрчилгээ олгон, тухай бүр тэмдэглэл хийнэ.

16.2.Техникийн хяналтын үзлэг, тооллого хийсэн гэрчилгээнд заасан хугацаанд техникийн хяналтын үзлэг, тооллогод ороогүй усан замын тээврийн хэрэгслийг усан замын тээвэрлэлтийн үйлчилгээ үзүүлэхийг хориглоно.

16.3.Усан замын тээврийн хэрэгсэлд техникийн хяналтын үзлэг хийх, тоо бүртгэл хөтлөх, улсын дугаар олгох журмыг усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

17 дугаар зүйл. Даатгал

17.1.Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолооч нь тээврийн хэрэгслийн өмчлөгч эсэхээс үл хамааран жолоочийн хариуцлагын даатгалд заавал даатгуулна;

17.2.Усан замын тээврийн хэрэгслээр зорчигч тээврийн үйлчилгээ эрхэлж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь бусдын амь насны даатгал хийлгэсэн байна.

17.3.Усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийг албан үүргээ гүйцэтгэж байгаа үед түүний амь нас, эрүүл мэндийг түүнийг ажиллуулагч иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага заавал даатгуулна.

17.4.Усан замын тээврийн хэрэгслийн өмчлөгч, жолооч нь энэ хуулийн 17.1-17.3-т заасан даатгалд даатгуулаагүй тохиолдолд тухайн тээврийн хэрэгслээр

усан замын хөдөлгөөнд оролцох, тээврийн хэрэгслийг техникийн хяналтын үзлэгт оруулах, улсын бүртгэлд бүртгэхийг хориглоно.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ХЯНАЛТ

18 дугаар зүйл. Усан замын хяналтыг хэрэгжүүлэх

18.1.Усан замын тээврийн болон усан замын тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын аюулгүй байдалд тавих хяналтыг мэргэжлийн хяналтын төв болон орон нутгийн байгууллагын улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч, мөн усан замын тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын хяналтын албаны Төрийн хяналт, шалгалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4-т заасны дагуу эрх олгогдсон усан замын тээврийн улсын ахлах байцаагч, улсын байцаагч хэрэгжүүлнэ.

18.2.Улсын байцаагч албан үүргээ гүйцэтгэхэд шаардагдах хөдөлмөр хамгааллын хувцас болон унаа, техник хэрэгслээр хангагдах, усан замын тээвэрт ашиглаж байгаа барилга байгууламж, зогсоол, усан замын тээврийн хэрэгсэлд чөлөөтэй нэвтрэх, зорчих эрхтэй.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ

БУСАД ЗҮЙЛ

19 дүгээр зүйл. Усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомж зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлага

19.1.Усан замын тээврийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн этгээдэд эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол шүүгч, усан замын тээврийн хяналтын улсын байцаагч гэм буруутай этгээдэд дор дурдсан шийтгэл ногдуулна:

19.1.1.энэ хуулийн 12.2, 14.2.5, 14.2.6 дахь заалтыг зөрчсөн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 2-т заасантай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

19.1.2.энэ хуулийн 14.2.7, 14.2.8. дахь заалтыг зөрчсөн иргэнийг Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 2-т заасантай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

19.1.3.энэ хуулийн дагуу эрх бүхий байгууллагаас гаргасан нийтээр дагаж мөрдөх дүрэм, журмыг зөрчсөн албан тушаалтан, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 2-т заасантай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

19.1.4.усан замын тээврийн хэрэгслийг бүртгүүлж, гэрчилгээ авалгүйгээр тээвэрлэлт хийсэн бол уг тээврийн хэрэгслийн эзэмшигчид Зөрчлийн тухай хуулийн 14.3 дугаар зүйлийн 5-т заасантай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

19.1.5.энэ хуулийн 13.1.1, 13.1.2-т заасныг зөрчсөн усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийн тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг Зөрчлийн тухай хуулийн 14.4 дүгээр зүйлийн 3-т заасан нэг жилийн хугацаагаар хасч, 200 нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

19.1.6.энэ хуулийн 13.1.3, 13.1.4, 13.1.5, 13.1.6-д заасныг зөрчсөн усан замын тээврийн хэрэгслийн жолоочийг Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 2-т заасантай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох; давтан үйлдсэн бол тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг Зөрчлийн тухай хуулийн 14.4 дүгээр зүйлийн 3-т заасан нэг жилийн хугацаагаар хасч, 200 нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

19.1.7.Энэ хуулийн 15.1.1-15.1.6-д заасныг зөрчсөн усан замын тээврийн үйлчилгээ хэрэглэгчийг Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 2-т заасантай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

20 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

20.1.Энэ хуулийг 2017 оны ... дугаар сарын ...-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

20... оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт дор дурдсан агуулга бүхий 9 дэх заалт нэмсүгэй:

“9/хариуцсан нутаг дэвсгэртээ орших гол, мөрөн, нуурт усан замын тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих”

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг 20 ... оны ... сарын ... ны өдрөөс дагаж мөрдөнө

Гарын үсэг

УСАН ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ШИНЭЧИЛСЭН
НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН АЖЛЫН ХЭСЭГ

1. Зам, тээврийн хөгжлийн сайд Д.Ганбат,
2. Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Төмөр зам, далайн тээврийн бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах газрын дарга Б.Артур,
3. Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Далай ашиглалт, усан замын тээврийн хэлтсийн дарга Ж.Батболд,
4. Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Төрийн захиргааны удирдлагын газрын ахлах мэргэжилтэн С.Мяндасмаа,
5. Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Далай ашиглалт, усан замын тээврийн хэлтсийн мэргэжилтэн Д.Ганбаатар,
6. Далайн захиргааны дарга С.Түвшинтөр,
7. Далайн захиргааны Усан замын тээврийн асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн Т.Олонбаяр.

--- о О о ---

ХӨВСГӨЛИЙН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛ ЭРХЛЭГЧДИЙН ХОЛБОО

2016 оны 12 сарын 20 өдөр

Дугаар 44/16

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ДАЛАЙН ЗАХИРГААНД

Санал хүргүүлэх тухай

Хөвсгөл аймгийн аялал жуулчлалын холбооны гишүүн 20 байгууллагаас гаргасан аялал жуулчлалын хөгжилд саад болж байгаа Аялал жуулчлалын тухай хууль, Тусгай хамгаалалттай газрын тухай хууль, Усны тухай хууль, Хилийн тухай хууль, Усан замын тээврийн тухай хууль, Амьтны тухай хуулиудад нэмэлт өөрчлөлт оруулах саналуудыг хүргүүлж байна.

Саналуудыг хавсаргав.

Тэргүүн.....Д.Наранчимэг

ХУУЛИНД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ САНАЛ

1.Тусгай хамгаалалттай газрын тухай хуулинд

-Тусгай хамгаалалттай газар, дархан цаазат газрын бүх бүсүүдэд байгалийн аялал жуулчлалыг зөвшөөрөх

-11-ийн 6-д байгалийн аялал жуулчлал зохион байгуулж болно гэсэн боловч ямар аяллыг байгалийн аялал жуулчлалд тооцохыг хүн бүр өөрөөр тайлбарлаж байна. Явган, морин, тэмээн, дугуйгаар аялах, байгалийн болон амьтны зураг авах, завиар аялж загас бариад буцааж тавихыг байгалийн аялал жуулчлал гэж үзэх

-3 дугаар зүйлд заасан “Улсын хил дээрх болон улсын хил орчмын тусгай хамгаалалттай газар нутагт үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх журам”-д Аялал жуулчлал, ялангуяа адал явдалт аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх талаар заалт нэмж оруулах, дээрх газар нутагт аялахад ямар нэгэн зөвшөөрөл авах тухай асуудлыг байхгүй болгох,

-9 дүгээр зүйлийн 2-т “тогтоосон зам, чиглэлээр зохих журмын дагуу байгалийн болон адал явдалт аялал хийх” гэсэн нэмэлт оруулах,

-11 дүгээр зүйлийн 6-д “байгалийн болон адал явдалт аялал” гэсэн нэмэлт оруулах,

-15 дугаар зүйл-д “байгалийн болон адал явдалт аялал хийх” гэсэн нэмэлт оруулах,

-16 дугаар зүйл-ээс “зохих зөвшөөрөлтэйгээр” гэсэн өгүүлбэрийг хасч, оронд нь “холбогдох газарт урьдчилан мэдэгдсэний агуу” гэсэн нэмэлт оруулах,

-21 дүгээр зүйл-д “байгалийн болон адал явдалт аялал зохиох” гэсэн нэмэлт оруулах,

2.Аялал жуулчлалын тухай хуулинд

-Байгалийн аялал жуулчлал юу вэ гэдгийг тодорхойлох явган, морин, тэмээн, дугуйгаар аялах, байгалийн болон амьтны зураг авах, завиар аялж загас бариад буцааж тавихыг байгалийн аялал жуулчлал гэж үзэх

3.Усны тухай хуулинд

-Бусад орны жишгээр яг нуур, голын эрэг дээр болон усан дээр ч аялал жуулчлалын зориулалтын барилга байгууламж барьж болох бөгөөд ариун цэвэр, хатуу, шингэн хог хаягдал, аюулгүй байдал дээр нь стандарт тогтоож өгөх.Тухайлбал хог хаягдлаа тээвэрлэж зориулалтын газар аваачиж асгана гэх мэтээр.

4. Амьтны тухай хуулинд

-9.8.6. Тул загасыг тусгай зориулалтаар бариад буцааж тавих эрхийг төрийн захиргааны төв байгууллага гол мөрний сав газруудын загасны үржлийн хугацаатай нь уялдуулан олгоно.

-10.1.9. гол, мөрөнд бүх төрлийн завиар загасчлах гэдэг заалтыг хасах

5. Усан замын тээврийн тухай хуулинд

-Хуулийн төслийн “Усан замын тээвэрлэлт” гэсэн 4 дүгээр бүлгийн 11 дүгээр зүйлд 11.3 гэсэн дорхи шинэ заалт оруулах: “Усан замын тээвэрлэлтийн аюулгүй ажиллагааг хангах, аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх, тийм нөхцөл байдал бий болсон үед зорчигч, тээвэрлэгчдийг хамгаалах, аврах ажлыг зохион байгуулах үүрэгтэй эргийн хамгаалалтын албыг усан замын тээвэр хийдэг газарт байгуулж, ажиллуулах,”

-Хуулийн төслийн мөн бүлгийн “Тээвэрлэгчийн эрх, үүрэг” гэсэн 12 дугаар зүйлийн 12.2.5 гэсэн зүйлд “гамшгаас” гэсэн өгүүлбэрийн дараа “болон эргийн” гэсэн нэмэлт оруулах,

6. Хилийн тухай 1993 оны хуулинд:

-Хилийн бүс|100 км|, хилийн зурвас|15 км|-т дотоод, гадаадын иргэд жуулчид нэвтрэхэд Хилийн цэргийн Удирдах газраас урьдчилан зөвшөөрөл авахыг шаарддагыг зогсоох. Харин аялал жуулчдын компаниуд хил орчимд аялах цаг хугацаа, маршрут, жуулчдын тухай дэлгэрэнгүй мэдээллийг урьдчилан хилийн заставт мэдээлдэг байх журам бий болгож болох юм. |Уг асуудлын тухайд дээрхи хуулинд цагаан дээр хараар бичсэн зүйл байхгүй боловч тийнхүү зөвшөөрөл авахыг шаарддаг болно. Уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон Хилийн цэргийн Удирдах газраас гаргасан журамд тийм заалт байдаг гэж тайлбарладаг, хэрэв тийм бол тэр журам нь хуультайгаа нийцэж байх ёстой,|

-“Хил орчмын нутаг дэвсгэрт зорчих эрхийн хүчин төгөлдөр баримт бичгээр Улсын хилийг нэвтэрсэн гадаадын иргэн тухайн сумын нутаг дэвсгэрээс өөр газар явахыг хориглоно” гэсэн 26 дугаар зүйлийн 2-ын 6 дүгээр заалтыг хүчингүй болгох,

-“Хил орчимын нутаг дэвсгэрт оршин суудаггүй иргэн, байрладаггүй байгууллага, аж ахуйн нэгж нь улсын хилийн бүсэд ажил, үйлдвэрлэл явуулах тохиолдолд Улсын Хил хамгаалах байгууллагаас зөвшөөрөл авна” гэсэн 26 дугаар зүйлийн 2-ын 4 дүгээр заалтад аялал жуулчлалын үйл ажиллагаа эрхэлдэг компаниудыг хамруулахгүй байх,

-27 дугаар зүйлийн 2 дугаар заалтаас “Улсын хил хамгаалах байгууллагын зөвшөөрөлтэйгээр нэвтэрч” гэсэн өгүүлбэрийг хасах,